

Artikel: Fra perifer til central deltager

Skrevet af Ulla Kofoed, lektor, UCC
11.05.2017

Forældresamarbejdet kan på mange måder betragtes som et praksisfællesskab, der har barnets/elevens trivsel, udvikling og læring som omdrejningspunkt. Begrebet praksisfællesskab stammer fra Lave & Wengers bog "Situert læring: legitim perifer deltagelse" (1991) og fra deres teori om situert læring, som de efterfølgende er videreudviklet og beskrevet i en række bøger.

Forældresamarbejdet som et praksisfællesskab

Praksisfællesskaber er noget, der eksisterer overalt og som vi alle er involveret i – på arbejdet, i skolen, hjemme og i foreningslivet. Praksisfællesskaber er en så naturlig del af vores hverdag, at vi sjældent tænker over det.

Et praksisfællesskab er kendetegnet ved at 3 forhold:

- **Gensidigt engagement** opstår, når individer er engageret i handlinger, hvis mening de sammen forhandler. De enkeltes individers rolle eller gensidige relationer er ligeledes løbende til forhandling gennem det gensidige engagement medlemmerne imellem.
- **Fælles virksomhed** indbefatter, at vi foretager os noget sammen. Det er under udøvelsen af selve virksomheden eller handlingen, at denne fælles virksomhed defineres. Det er altså noget, vi forhandler.
- **Fælles repertoire** dækker over fælles måder at tænke, handle og tale på. Det er med andre ord et fællesskabs fælles ressourcer.

Forældresamarbejdets gensidige engagement er centreret omkring barnets trivsel, udvikling og læring, som er central og meningsfuld for både forældre og professionelle. Det fælles ansvar for at sikre børnene de bedste betingelser for trivsel, udvikling og læring og forældresamarbejdet er den "fælles virksomhed" som skal samstemmes, for at de bedste betingelser kan tilvejebringes. Det fælles repertoire kan ses som deltagelsesformer, der dels er synlige og dels er usynlige.

Selvom der i en invitation står anført en dagsorden for et fælles forældremøde, så kan det være uklart for en nyankommen forældre at afkode, hvordan punkterne skal drøftes, hvornår, hvordan og hvad man kan/må stille spørgsmål til, hvornår noget er besluttet - i plenum eller af personalet.

Det kræver indsigt og øvelse at afkode og tilegne sig deltagelsesformerne, samt påvirke og bidrage til udvikling heraf. Processen med at gå fra at være en legitim perifer deltager i praksisfællesskabet til at blive en central deltager, kan understøttes gennem didaktisk tilrettelæggelse af forældresamarbejdet.

For aktivt at kunne indgå i forældresamarbejdet må forældrene opnå indsigt i, hvad samarbejdet skal handle om og hvilke deltagelsesformer samarbejdet involverer. At være nyankomne forældre i et dagtilbud eller skole kræver derfor, at forældrene har den fornødne opbakning og at de støttes fra at være perifere til at være centrale deltager i forældresamarbejdet.

Ved at tilrettelægge deltagelsen på en sådan måde, at de mere erfarne forældre, dagplejere, pædagoger og lærere støtter de mere "uerfarne" nyankomne forældre i at indgå i samarbejdet og institutionens kulturer, opnår de nyankomne forældre erfaring og ekspertise, der med tiden gør dem til de 'erfarne'. Dette sker ikke nødvendigvis af sig selv, men må planlægges og struktureres.

At vide hvad der foregår

Første skridt er at give forældrene indblik i de pædagogiske og didaktiske handlinger og metoder institutionen har valgt for at understøtte børnenes trivsel, udvikling og læring i den aktuelle periode. Fx hvordan dagen er struktureret og hvorfor.

Et eksempel fra dagtilbuddet er visuelt at skabe en foto-/billedfrise, der synliggør dagens forløb fx:

- Modtagelsen af børnene
- Samling
- Voksen og børneinitierede aktiviteter a) inde på stuerne og b) ude på legepladsen
- Måltidet
- Ture ude af huset
- Afhentningen

Frisen er stor og hænge et synligt sted. Fx i garderoben, hvor forældrene og børn ikke kan undgå at se den. Frisen er dynamisk, hvilket vil sige, at billederne løbende udskiftes efter

læreplanstemaerne og de børn der er på institutionen. Der er mulighed for at skrive tekst til billederne på de sprog, der er knyttet til institutionen.

Planlægning og organisering af samtale

Fordi billedfrisen er hængt op, er det ikke sikkert, at forældrene kigger på den eller de forstår de pædagogiske handlinger på billedet. Institutionen må derfor planlægge, hvordan fokus og samtale om de pædagogiske handlinger billederne illustrerer kommer i gang. En Institution har fx planlagt, hvordan en pædagog kan være til stede i nærheden af billedfrisen hver dag ved modtagelsen og afhentningen. Pædagogens opgave er, sammen med børnene at henlede forældrenes opmærksomhed på frisen og trække tråde til børnenes hverdag.

Et andet eksempel er, at forældrene, hver anden måneden, selv medvirker til at udvælge billederne og skrive ord og sætninger til på de sprog de mestre. Helt overordnet er det en god ide, at inddrage alle forældre i hvordan de kan støtte hinanden og især de nyankomne forældre. En af måderne er, at indgå i samtale med udgangspunkt i de aktuelle begivenheder, der er visualiseret i billedfrisen. Dette medvirker yderligere til at skabe sammenhold imellem forældrene, more sig og spørge ind til hinandens børn. Måske kan det organiseres, at forældrene hjælper hinanden med at skrive tekster til billederne.

At støtte forældrene fra at være perifere til at være centrale deltagere i forældresamarbejdet, handler om hvordan samarbejdet i institution og skole er organiseret og hvilke samarbejdsrelationer som etableres. I dette samarbejde er personalet i institutionen medansvarlig for, hvilken kvalitet der ydes.

Arbejdsopgave:

Diskuter hvordan I støtter de nyankomne forældre i hverdagen. Hvordan ved forældrene hvad der foregår, og hvordan har I organiseret støtten til forældrene?

Overvej hvordan I kan inddrage de andre forældre. Måske en slags venskabsforældre. Hvordan I vil organisere det?

Brug jeres nye viden og erfaringer som afsæt for ændringer og nye tiltag på institutionen.

God praksis i Børneraketten

"Eva Gulløv noterer sig, at der er tolke tilstede til alle aktiviteter, hvis det er nødvendigt.

"Det er vigtigt, og det er tydeligt at det gør en meget stor forskel i kommunikationen. Det er ligeværdigt. Og når forældrene nu kommer til møder og andet, så er det netop på grund af den respekt der signalerer, at dette også er for dem. Og så får de jo også noget ud af det, når de kan forstå hvad der bliver sagt. Den store vægt på kommunikation er vigtigt for integrationen, understreger hun.

Det er opmærksomheden på sprog også, vurderer hun. Og det er endnu et område, hvor Børneraketten har satset og satset rigtigt efter hendes mening, nemlig ved at ansætte personale inden for mange forskellige sproggrupper."

Fra artiklen "Ringene i vandet" LFS, 2009, nr. 8.

Læs mere:

Leve, J. & Wenger, E. (2003): *Situeret læring og andre tekster.*

Ringene i vandet. Projekt forældreakademi i Børneraketten på Nørrebro. www.lfs.dk/4581

Pedersen, Sørensen, Christensen og Nørholm (2016): *Inklusion af flygtningebørn i danske børnehaver.* Bachelorexamen www.ucviden.dk/student-portal/files/34030509/Bacheloropgave.pdf